

■ дошка пошани

«Макс» і його «Зінгер»

Сучасна війна далека від усталених стереотипів, котрі продукує кінематограф. На ній майже немає безпосереднього контакту: усе вирішують важкі артилерійські системи. Тому бійці вкрай рідко бачать ворожу піхоту зблизька. Щоб там не говорили, а психічно здоровій людині навіть на війні непросто вистрелити в живу мішень. Але іноді ситуація не залишає вибору. Про це не з чуток знає боєць 10-го Мобільного прикордонного загону з позивним «Макс».

6
стор.

■ герої Служби

Скорботний шлях додому

Тема розшуку прикордонників, які зникли під час війни на сході країни, неодноразово піднімалася на сторінках нашої газети. З одного боку про це необхідно говорити відкрито, адже жоден воїн, який захищає рідну землю, не має залишитися у небутті. З іншого – ця проблематика досить делікатна і далеко не завжди має публічний характер...

7
стор.

Прикордонник України

№ 43 (5489)

ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ

13 Листопада 2015 року

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

України

Незламні

4-5
стор.

■ кордон за тиждень

Державний кордон України перетнуло **1,411 млн** осіб та **360 тис.** транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання кордону **244** особи, зокрема, **22** незаконні мігранти

Вилучено **3** одиниці зброї та **69** боєприпасів, **118** г наркотичних речовин

Затримано товарів і вантажів, що незаконно переміщувалися через державний кордон, на **31,521 млн** гривень

■ коротко про головне

Стартував «Дубай-2015»

У Дубаї відкрився один із найбільших світових аерокосмічних салонів. Цього року, за словами організаторів, виставка стане наймасштабнішою за всю історію свого існування. На неї з'їхалися більше 1100 учасників з шістдесяті країн. На виставковому майданчику «Дубай-2015» представлено понад 160 літаків, а в програму вперше включено безпілотники. Україна на авіасалоні представляє нові літаки Держпідприємства «Антонов» – транспортний Ан-178 і пасажирський Ан-132. Перший із них не бере участі в демонстраційних польотах, однак на нього вже є потенційні замовники. Пасажирський літак поки що представляють у вигляді проекту.

Олена ТАЩИЛНА

Платимо на місці

Патрульні поліцейські отримали на оснащення мобільні банківські термінали. З їх допомогою громадяни при бажанні матимуть змогу розрахуватися за скоєне адміністративне правопорушення просто на місці. У майбутньому така форма сплати штрафу дасть змогу зменшити його напововину. Після складання патрульним поліцейським постанови в адміністративному протоколі він вводить в термінал її номер та суму штрафу. Відтак гроші, внесені водієм-правопорушником, гарантовано потраплять саме на оплату його штрафу. Документом, який підтверджує сплату, стане роздрукований терміналом чек. Мобільний термінал в поліцейському автомобілі може суттєво спростити життя громадянина, стосовно якого поліцейські винесли постанову.

Світлана ДЕЙЧУК

Бійців запрошують на «Солдатський привал»

На території залізничного вокзалу «Запоріжжя І» для воїнів АТО урочисто відкрито волонтерський центр «Солдатський привал». Він розташований в окремій будівлі поряд. «Солдатський привал» має кімнати відпочинку, кухню-їдальню, санвузли та душові. Тут також є пральна машина, Інтернет і телевізор. Центр створено спеціально для учасників АТО, мобілізованих осіб, які транзитом проїжджають через Запоріжжя, військовослужбовців і співробітників правоохоронних органів у відрядженні, а також родичів бійців, котрі лікуються у військовому шпиталі та цивільних клініках. У центрі забезпечено цілодобове чергування волонтерів-адміністраторів та працює військовий психолог.

Сергій ПОЛЩУК

■ офіційно

Черговий крок до безвізового режиму

Верховна Рада ухвалила в цілому п'ять законів, необхідних для виконання плану дій з лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України.

Василь ДРОЗДОВ

На засіданні Парламенту прийнято в цілому три законопроекти у сфері антикорупційної діяльності, законопроект про Національне агентство України з питань вияв-

лення, розшуку та управління активами, отриманими від корупційних та інших злочинів, а також законопроект про зовнішню трудову міграцію.

Голова парламентського комітету з питань європейської інтеграції Ірина Геращенко зазначила, що Україна продемонструвала сут-

тєвий прогрес на шляху виконання плану дій із лібералізації Євросоюзом візового режиму для громадян України. Водночас вона нагадала, що буде проведено експертизу ухваленого у вівторок закону про

внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо окремих питань накладення арешту на майно з метою усунення корупційних ризиків під час його застосування. Також вона наголосила, що український Парламент має внести антидискримінаційну норму до трудового законодавства. Ірина Геращенко нагадала, що перед українськими законодавцями стоїть завдання прийняти в цілому низку законопроектів стосовно питань міграції. ■

■ співробітництво

На засадах довіри та поваги

Знайомство з діяльністю українських прикордонників, їхніми досягненнями з реалізації реформ, а також пошук нових форм налагодження двосторонньої співпраці – з такою метою прибула в Україну на запрошення нашого відомства делегація Служби охорони державного кордону Литовської Республіки. У рамках візиту відбулася зустріч Голови Держприкордонслужби Віктора Назаренка з Командувачем Служби охорони державного кордону МВС Литви Ренатасом Пожделюю.

Андрій ДЕМЧЕНКО

Під час перемовин генерал-полковник Віктор Назаренко познайомив свого литовського колегу з порядком охорони українських кордонів, а також поінформував про стан розвитку відомства як правоохоронного органу європейського зразка у поєднанні з виконанням оборонних функцій у контексті воєнної загрози на державному кордоні. Крім того, обговорено результати виконання рекомендацій ЄС із запровадження безвізового режиму, опрацювання

стратегічних документів розвитку відомства на період до 2020 року, зокрема Концепції інтегрованого управління кордонами.

Очільник українського прикордонного відомства зазначив, що Держприкордонслужба постійно орієнтується на європейський досвід прикордонної охорони, для якого основними є правоохоронні функції, однак минулого року Україні довелося зіткнутися з новими викликами, пов'язаними з анексією Криму та бойовими діями на сході країни.

Обговорюючи ситуацію на рубежах з державами-членами ЄС та Молдовою, Віктор Назаренко наголосив, що прикордонне співробітництво з цими країнами вже багато років плідно розвивається як у рамках міжнародних угод, так і на засадах взаємної довіри та поваги. Зокрема, затверджена «Дорожня карта» з питань організації охорони кордону з ЄС передбачає впровадження загально-визначених підходів до прикордон-

ного менеджменту. Це спільний контроль у пунктах пропуску та патрулювання кордону, оперативний обмін інформацією і аналіз ризиків.

Як підкреслив Голова Служби, довела свою ефективність і багаторічна співпраця з Європейською агенцією з охорони зовнішніх кордонів країн – членів ЄС (ФРОНТЕКС), у рамках якої українські прикордонники беруть участь у спільних операціях та вдосконалюють свій фах на тренінгах, організованих агенцією.

Під час зустрічі Віктор Назаренко охарактеризував обстановку на лінії розмежування у зоні проведення антитерористичної операції та на адміністративній межі з Автономною Республікою Крим. Він розповів про заходи відомства з інженерно-технічного облаштування українсько-російського кордону та території, прилеглих до району проведення АТО і Криму, а також про формування системи раннього виявлення загроз на мор-

ській ділянці кордону в межах Чорного та Азовського морів, підкресливши, що Україна на практиці реалізує Мінські домовленості і Мирний план Президента України з урегулювання ситуації на Донбасі.

Під час обговорення перспектив подальшого співробітництва прикордонних відомств України та Литовської Республіки наголосувалося на важливості двосторонніх відносин. «Незважаючи на складну ситуацію, Держприкордонслужба стійка у своєму прагненні стати прикордонним відомством європейського зразка. І тому саме зараз особливо важливо використовувати і вдосконалювати всі існуючі форми співпраці наших відомств», – зазначив Віктор Назаренко. Перебуваючи в Україні литовська делегація також відвідала Східне регіональне управління Держприкордонслужби, де ознайомилася зі станом охорони кордону та його інженерно-технічним облаштуванням. ■

■ актуально

Управління кордонами – за євростандартами

Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію інтегрованого управління державним кордоном до 2020 року. Про це сказано у відповідному розпорядженні КМУ від 28 жовтня 2015 року.

Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Як зазначається у документі, основними проблемами у сфері інтегрованого управління кордонами на сьогодні є агресивні дії Російської Федерації в окремих регіонах Донецької та Луганської областей, тимчасова окупація нею

території Автономної Республіки Крим, а також загострення міграційної кризи в державах-членах Європейського Союзу, що межують з Україною.

Крім цього, потребують вирішення питання договірно-правового оформлення державного кордону, імплементації європейських стандартів здійснення прикордонного, митного та інших

видів контролю на держкордоні, а також удосконалення міжвідомчого й міжнародного співробітництва, запровадження спільного контролю у пунктах пропуску та організації спільного патрулювання.

Розробники документа переконані, що реалізація Концепції допоможе запровадити європейські стандарти інтегрованого управління кордонами, вдосконалити міжнародне, прикордонне й міжвідомче співробітництво, скоординувати зусилля уповноважених державних органів для комп-

лексного та гнучкого реагування на сучасні загрози у сфері безпеки державного кордону, а також забезпечення його відкритості для провадження транскордонної діяльності.

Реалізація Концепції здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, що передбачаються на утримання відповідних органів державної влади, а також інших джерел, не заборонених законодавством. ■

Детальніше про Концепцію читайте в наступному номері «Прикордонника України».

■ міжнародний досвід

У ВПС – власні спікери

Нещодавно на Закарпатті відбувся тренінг для офіцерів Чопського й Мукачівського прикордонних загонів, де відпрацьовувалися методики передових європейських країн, спрямовані на зміцнення позитивного іміджу відділів прикордонної служби. Навчання організовано Міжнародною організацією з міграції в рамках фінансованого Сполученими Штатами Америки проекту технічної допомоги.

Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Протягом трьох днів двадцять заступників начальників ВПС по роботі з персоналом вивчали досвід іноземних прикордонних структур з налагодження і підтримки взаємин з жителями прикордоння, громадськими організаціями, місцевою владою та засобами масової інформації.

Заняття спланували таким чином, щоб офіцери мали змогу не лише прослухати інформацію про те, як правильно організувати

співпрацю з різними категоріями населення у прикордонні, а й розробити сценарій «Дня відкритих дверей», потренуватися у написанні інформаційних повідомлень, наданні коментарів для ЗМІ, створенні та підтримці сторінки підрозділу у соціальних мережах. Офіцерів також навчали правильно поводитися перед камерою, зокрема під час прямих ефірів і зйомок телесюжетів.

– Для фахівців ланки відділу прикордонної служби такі навчальні семінари мають величезне значення, адже довіра населення прикордоння – незаперечний показник якості

нашої роботи, – зазначив заступник начальника управління професійної підготовки персоналу Адміністрації Держприкордонслужби полковник Володимир Соляр. – Друга важлива складова – поширення практики спілкування із засобами масової інформації, оскільки на сьогодні саме вони формують громадську думку та визначають рівень відкритості й прозорості у роботі правоохоронних структур. Для європейських країн, зокрема Прикордонної варти Республіки Польща, така практика не нова, вони вже давно застосовують різні іміджеві методики у своїй роботі, тож їхній

досвід для нас справді неоціненний. Слід зазначити, що інструкторами, які проводили тренінг для прикордонників-закарпатців, виступили наші фахівці, котрі у свою чергу пройшли спеціальний курс підготовки у Національній академії Держприкордонслужби, організований іноземними спеціалістами, – підсумував Володимир Соляр.

За результатами навчання прикордонники отримали сертифікати про проходження курсу підвищення кваліфікації і тепер готові до активного діалогу з місцевим населенням, а також до несподіваних запитань журналістів. ■

■ ростимо патріотів

Краматорські відвідини

Сонячного, не по-осінньому ще теплого дня, в гості до охоронців державного рубежу завітали учні ІІ класу та вчителі Краматорської загальноосвітньої школи №25.

Олександр ШАПОШНИК

Щирі, приязні усмішки господарів свідчили: вони раді візиту школярів міста, яке стало для них уже рідним. Юнаків і дівчат цікавило все: служба воїнів, їхній побут і відпочинок. Та чи не найбільший інтерес вони виявили до стрільцкої

зброї. Тож правоохоронці розповіли про історію створення та тактико-технічні характеристики автомата Калашникова, а потім надали старшокласникам можливість спробувати самим частково розібрати та скласти АКС-74. Завершилося практичне заняття оглядовою екскурсією ознайомлення з бойовою технікою, що знаходиться на озброєнні «зелених кашкетів».

На завершення заходу начальник вогневої підготовки Краматорського загону майор Олександр Прасол побажав школярам вирости справжніми патріотами своєї країни, набиратися необхідних знань для майбутнього дорослого життя. На прощання офіцер запросив майбутніх захисників Вітчизни поповнити лави вартових українських кордонів. ■

■ знай наших!

«Бронза» в козацьких руках

Нещодавно у Лондоні відбувся найпрестижніший світовий турнір з армреслінгу «X-MEN ARMWRESTLING LONDON 2015». Участь у змаганнях взяв і військовослужбовець Державної прикордонної служби України, виходець із Криму, старший прапорщик Олександр Цветков.

Роман СТАХІВ

У ваговій категорії до 78 кілограмів прикордонник посів третє призове місце. Українець впевнено переміг в усіх поєдинках і лише у півфіналі поступився господарю змагань, який і став переможцем у цій ваговій категорії. Загалом у змаганні взяли участь понад 100 кращих спортсменів з армреслінгу з усього світу.

Підтримати українського прикордонника, який зараз працює у Посольстві України в Королівстві Бельгія, прийшли співробітники Посольства України у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії. Очолив фан-підтримку особисто тимчасово повірений у справах України Ігор Кизима.

Значимо, що Олександр Цветков є багаторазовим призером чемпіонатів України, чемпіоном Європи та майстром спорту міжнародного класу. ■

■ гарячі будні

Мрія снайпера

Цілий арсенал новітньої російської зброї та босприпасів намагався таємно провезти в Україну житель Луганської області. Зловмисника затримали на ділянці відповідальності відділу «Дергачі» Харківського прикордонного загону в результаті спільної зі Службою безпеки операції. Контрабандиста спіймали безпосередньо на лінії рубежу, однак його поплічнику, послугами і транспортом якого скористався українець, вдалося втекти на територію сусідньої країни. Як з'ясувалося, чоловік переправляв три найсучасніші безшумні снайперські гвинтівки ВСС, один автомат Калашникова, два гранатомети, чотири тротилових шашки, два електродетонатори та набой.

Людмила ТКАЧЕНКО

Цигарки в комплекті з афганцями

Десятьох нелегальних мігрантів з Афганістану виявили на Буковині прикордонники Чернівецького загону в результаті операції «Кордон-2015». Перші двоє іноземців потрапили в поле зору правоохоронців, коли вешталися в прикордонному селі Селятин. Ще восьмеро їхніх земляків сховалися та припинили неподалік – у будинку на околиці. Серед затриманих, які не мали ніяких документів, було двоє дітей. Цікавим є той факт, що в оселі поряд із мігрантами знайшли 11 ящиків цигарок. Переправники, вочевидь, планували перевезти їх разом з іноземцями.

Сергій ЯКИМЕЦЬ

Севрюгу – на базар, а бички – на юшку...

Місцевого жителя з чималим незаконним уловом затримали на узбережжі Утлютського лиману Азовського моря прикордонники відділу «Генічеськ» Бердянського загону. За допомогою заборонених для промислу сіток чоловік спіймав понад сотню рідкісних і не дуже представників морської фауни: севрюгу, осетра, камбалу-калкана та пеленгаса. Не погребував рибалка й бичками, які урізноманітнили його браконьєрський улов. За даним фактом поінформовано відповідні компетентні органи. Сума нанесеного державі збитку склала понад 105 тисяч гривень.

Олена ТАЩИЛІНА

■ зона АТО

Незламні

...З третього на четверте серпня незаконні збройні формування продовжували обстріли місць спільного несення служби прикордонних підрозділів та ЗСУ. Зокрема, терористи вже вкотре атакували блокпост «Мар'їнка». До другої години ночі вони вели вогонь із мінометів. Загалом поблизу місця несення служби розірвалося близько ста мін. Також бойовики використовували гранатомети, стрілецьку зброю та зенітну установку. Згодом до обстрілу вони залучили танк, з якого здійснили сім пострілів, та продовжували вести вогонь. Захисники блокпоста дали агресору гідну відсіч. Українські військові вогнем у відповідь не дозволили ворогу наблизитися до своїх позицій. Проте внаслідок вогневого протистояння троє прикордонників і один військовослужбовець ЗСУ отримали поранення.

За декілька годин після цього бою нам довелося побувати на місці страшної баталії та поспілкуватися з її безпосередніми учасниками...

Дорогою до нуля

Машина коменданта зупинилася на узбіччі дороги. За кількості метрів – так званий «нуль». Тут пункт дислокації прикордонників воєнного рубежу. Начебто нічого особливого: звичайна дорога, пара бетонних блоків, розкиданих на подзьобаному асфальті у шаховому порядку, декілька захисних модулів і наряд із чотирьох бійців. Проте, як виявилось, це на перший погляд...

«Ми перебуваємо на опорному пункті 1-ої прикордонної застави ОБПК «Чернігів», – розповідає комендант Олександр Чорний. На цьому місці розташовано КПВВ «Георгіївка», що нині не функціонує через постійні обстріли з території, непідконтрольної українській владі. Пропуск тут здійснюється лише в режимі контрольного поста для місцевих мешканців, які проживають у Курахівському та Мар'їнському районах Донецької області. Населені пункти цих територій прилягають безпосередньо до лінії бойового зіткнення. До речі, вже звідси, мов на долоні, проглядається Мар'їнка та Красногорівка.

...Минуло більш ніж півтора місяця відтоді, як оперативно-бойова комендатура «Чернігів» заступила тут на службу. Про обстановку у секторі нашої відповідальності, мабуть, багато розповідати не варто – тут триває справжня підступна й жорстока війна. А саме тому одним із головних завдань, що визначало нам керівництво регіонального управління та прикордонного загону було проведення надійного інженерного облаштування всіх місць несення служби. Це передусім – збереження життя наших хлопців. Накази і вказівки не розійшлися з реальною підтримкою. Завдяки командуванню загону, яке організувало й відрядило сюди нам на допомогу інженерну групу фахівців, вдалося зробити чимало. Зараз вже є де укритися від раптових обстрілів, є де належно розміститися людям, якісно нести службу та у разі необхідності достойно зустріти супротивника.

– Останнім часом сюди все частіше почали прилітати «дарунки» з того боку, це правда?

– На жаль, так. От і нещодавно з 31 на 1 серпня цей опорний пункт противник обстріляв з 82-міліметрового міномета, розірвалося близько 20 мін. Лише завдяки інженерним спорудам всі бійці залишилися живими й не отримали ніяких ушкоджень.

Рухаємося по траншеї. Комендант продовжує обхід.

Це місце для ведення одиночного вогню, вогнева точка, полицка під гранати, під магазини... Далі інша. Позиція АГС.

– Зверніть увагу: в інженерному плані тут все як у підручнику. Коли негода, бійці не зазнають дискомфорту – це має значення для якісного несення служби.

...Всі укриття будуються змійкою таким чином, щоб при попаданні осколків вражали мінімальну площу. Далі розташовано бліндаж для прикриття. Він служить також для укриття розрахунку та персоналу, який обороняє позиції. Все за технологією. Сюди вже проведено світло та встановлено двері. Потихеньку готуємося до зими. Буржуйку поставили, утеплюємо приміщення. Роботи на етапі завершення. Хлопці з собою на ніч беруть каремати та спальні мішки. Можуть нормально відпочити...

...Бойова злагодженість і підготовка, яку персонал пройшов у навчальному центрі «Десна», далися взнаки. Досвідчені інструктори, офіцери інженерних військ передали нам свої знання й практичний досвід. Це нам дуже допомогло тут. Та й самі хлопці в процесі набили руку. Зізнатися по правді, спочатку не всі з ентузіазмом сприймали виснажливі інженерні роботи, відчувалося певне невдоволення, та згодом прийшло розуміння цього як життєвої необхідності й навіть певного комфорту.

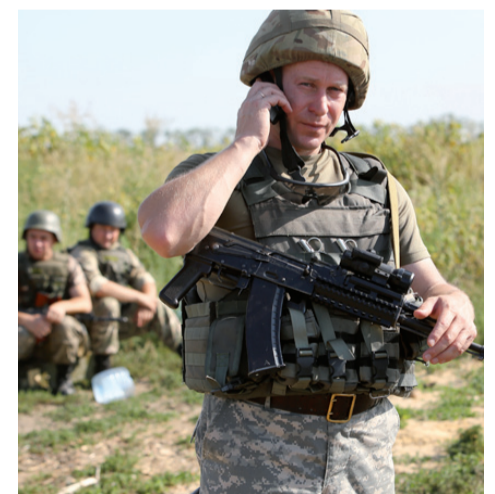

Мар'їнка

Поряд зі шлагбаумом зупинився білий мікроавтобус. У ньому – група прикордонників, що прямувала на Мар'їнку. Блокпост із однойменною назвою знову вкотре став епіцентром смертельного протистояння. Бій, який завершився лише вранці, за інтенсивністю вогню бувальці відзначили як один із найзапекліших на цій ділянці за останній рік війни. Ми не пропустили можливості побачити все на власні очі та приєднались до групи...

Старшим машини виявився заступник начальника Східного регіонального управління, начальник оперативно-військового відділу «Велика Новосілка» полковник Олександр Поштовий. Вже дорогою до блокпоста він першим почав розповідати про події минулої ночі.

«За 400 метрів вже починаються позиції ЗСУ і на цьому напрямку дуже відповідально і, я б сказав, героїчно виконують свої обов'язки прикордонники ОБПК «Чернігів». Вони прибули сюди півтора місяця тому і за цей час неодноразово доводили свій професіоналізм та умлі дії в найекстремальніших ситуаціях, що виникають на ділянці. Цей сегмент є напрямком зосередження основних зусиль оперативно-військового відділу і на сьогодні, напевно, найбільш напруженою ділянкою на всій лінії зіткнення. Тут кожного дня відбуваються обстріли, й практично щотижня ми фіксуємо бойові зіткнення наших військ із незаконними збройними формуваннями, яких на цьому напрямку зосереджено дуже багато. Як приклад, сьогодні вночі, тобто з третього на четверте серпня, наші військові героїчно відбили відкритий наступ ворога,

який намагався потрапити на нашу територію. Вже вранці я підписав клопотання на начальника регіонального управління щодо представлення шести воїнів прикордонного наряду до державних нагород. Старший наряду вчасно виявив наближення до наших позицій близько двадцяти бойовиків і взяв керівництво боєм на себе. Завдяки вправним діям і чіткому управлінню вогнем, нападникам дали рішучу відсіч. На жаль, постраждали і наші бійці. Троє з них отримали поранення, ще один – дуже важку травму. За інформацією радіоперехватів, наразі відомо, що з ворожої сторони налічується близько двадцяти «трюхсотих». Ворог не пройшов!»

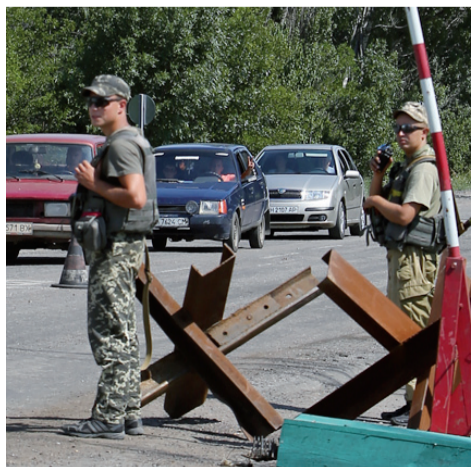

Кров і пісок

...Прямий відрізок дороги у кількості метрів до самого блокпосту радше можна порівняти зі злітною смугою. Адже саме зі швидкістю літака, що йде на зліт, тут рухаються всі без винятку автомобілі. Дорожнє полотно чудово проглядається з боку ворога, все, що по ньому рухається, зветься не інакше як мішень! Зручна, живуча чи не дуже – залежить вже від самої мішені, її пружності та маневреності... Всі семеро людей у салоні авто, як за команду, раптом замовкли. Декілька хвилин цією «взльоткою» пройшли у напруженій тиші. Різкий з'їзд праворуч і бус, здіймаючи кураву, пірнає в низину обабіч дороги. Приїхали. Це та сама Мар'їнка!

Прикордонний наряд, що безпосередньо приймав бій, кілька годин тому змінив інший. Новоприбулі хлопці активно укріплюють пошкоджені позиції. ...Бетонні блоки, з яких складався захисний модуль, у місці влучення просто вивернулися й порозліталися в різні боки, як частинки дитячого конструктора. На їх місце саме зараз стягували мішки з піском. При вході у модуль на піщаному ґрунті вперемішку з гілками, горілою тканиною та пластиком лежала закривавлена камуфльована кепка і шматки уніформи темнобагряного кольору. На цьому місці лише кілька годин тому було тяжко поранено бійця ЗСУ – осколком йому знесло частину голови... Не знаю, яким дивом він залишився живим... Його товариш армієць, який помітив наше збентеження від побаченого, мовчки підійшов, підняв кепку і шмаття камуфляжу, а сліди крові, що залишилися, одним рухом ноги пригорнув піском...

Розповідає комендант Олександр Чорний. – Вже очевидно, що зведений опорний пункт 2861, де сьогодні відбулося бойове зіткнення, з боку населеного пункту Олександрівка був обстріляний зі стрілецької зброї, протитанковими керованими ракетами, зенітними установками «ЗУ-23-2», а також по наших позиціях здійснено сім пострілів з танка. Ви бачите, що конструкцію опорного пункту порушено. Ще з ночі ми почали відновлювальні роботи. Завдяки інженерній групі з управління Чернігівського загону, яка відразу активно долучилася до цього, вдалося накрити верх. І вже під час наступного обстрілу, що вівся сьогодні по наших позиціях з автоматичного гранатомета, напевно, врятовано не одне життя...

Повернулися...

Поспілкуватися з прикордонниками – безпосередніми учасниками недавнього бою – нам вдалося трохи згодом, вже по прибутті на місце дислокації персоналу ОБПК «Чернігів». Їхня розповідь була дуже емоційною, тож ми спробували залишити її без змін:

Почав старший цього наряду – начальник відділення вогневої підтримки ОБПК «Чернігів» підполковник Микола Борівський.

«Перший день пройшов взагалі тихо і спокійно, трохи пострілював снайпер. Він працював здалека – з двох з половиною кілометрів, очевидно, якимось новим озброєнням: гвинтівка хороша, б'є далеко – професіонал. Пізніше зрозуміли, що це був калібр 14,5 мм. Більше першого дня ніякої загрози не було. Ніч пройшла спокійно, хоча трохи пострілювали...»

Другий день – 2 серпня – день ВДВ. Свято. Тиша, спокійно. Вони гуляють, салюти, залпи, ДШК. Феєрверки і ввечері були, а вдень повне село цивільного населення. Спостерігав в оптику, було добре видно місцевих мешканців...

...Це почалося ввечері, десь близько восьмої. Ми змінили оптику, тепловізори та все інше. Дивилися усі орієнтири, які були. Ну, і праворуч від дороги – раптом просвітка, ніби від тепловізора, та силует двох лежачих, голови видно. Спочатку засумнівалися, бо за день земля прогрівалася, десь кущ нагрівся чи камінь, хтозна. З різних ракурсів спостерігали. Та ні – все ж такі лежать і спостерігають, ще й прямо, як-то кажуть, під носом, до розтяжки, ну, метрів 80–90. ...Це вже нахабство якимось. Ну, з арміїців там Діма є такий, пробрався ближче, «ефку» туди одну-другу жбурнув. Начебто силуети шезли. Ми подумали: все, шугонули шпигів, ну, й і біс із ними, несемо службу далі. Не минуло й сорока хвилин, ми вже нічого й не очікували, так само спостерігали в тепловізори і нічого не бачили, нічого немає в тій самій долині, аж раптом з підствольників із декількох сторін прямо по нашому блокпосту ворог відкрив вогонь...

...Ще і ще. Вогонь ставав все щільнішим. Вони вже гатили з усіх сторін. І з доту почали їх підтримувати. Після цього запрацювала зенітка... До перехресного вогню долучився і ворожий АГС...

...Відбили цю атаку. ВОґами їх закидали, подавали вогнем з усього, що мали. Довелося добре попрацювати. Відкрилися кулеметні точки. Ми їх подавили, одну, потім другу. Скоро настала тиша. Ось так цей день і закінчився. Без втраг. Потім, щоправда, мінометники крили нас...»

– **Витримусь бліндаж мінометний обстріл?**

– Як сказати, якщо влучить – може і не витримати. Жодна міна не потрапила, усі поряд лягали – перед нами, за нами, зліва, справа. Ворог крив не тільки наш пост, а й центр, і двійку, загалом усю ділянку.

– **А вночі що було?** (з 3 на 4 серпня. – Прим. авт.)

– А ця ніч почалася... Цілий день на доті бойовиків була метушня. Багато різного руху, машини, люди навіть відкрито ходили, перебіжками, не ховалися. Надвечір, з дев'ятої, почалися постріли. Їхній снайпер постійно прицільно працював, а затім пішли АГСі... Перед цим салюти вечірні були, ми не стали себе видавати. Ось ще наш герой, вся робота його була супер (повертаються в бік Віталія Токаря. – Прим. авт.). З АГС мені всі допомагали, і арміїці також допомагали всіляко...

...Там один із нас – «трюхсотий», середньої тяжкості, трохи на вуха пішло ускладнення... (Прим. авт. – Не знаємо, що може витримувати людський організм: вуха, голова, психіка, врешті-решт. Однак бачили на цьому місці п'ятилітрові закорковані пластикові пляшки, які розірвалися лише від звуку тих вибухів! Самі ж учасники бою зізнаються, що за деякими надпотужними звуками та ступенем ураження від попадання явно приховується факт застосування російсько-терористичними військами забороненої зброї та боеприпасів).

...Уночі було «весело». Мінометний обстріл, потім АГС, знову міномети, кулемети, зенітка... Вона спочатку накривала дві години, а збройники використали свою зенітку, яка подавала ворожу. Вони пішли далі зі своєї позиції і по них спрацювали міномети, стали на другу позицію, подавали по блокпосту, спрацювали добре, ну, і АГСі рівняли все...

Далі всю «зеленку» ту прочісували щільним вогнем. Противник підходив вже близько. Ми не підпускали. Підствольниками зачистили все повністю. Там уже без варіантів було...

...Я так зрозумів, що ми їх сильно роздраконили, тому що до пів на третю ночі бомбили їхні позиції, спалили їхню «кукушку». Спалили практично всю «зеленку». Близько години стояла тиша. Потім пішов ПТУР працювати. За ним – важка артилерія, потім танки підійшли...

...Осколки весь бліндаж покрили, всю землю ніби зорали.

...Танк надійно працює. Після того як наші ПТУРи відпрацювали, 30–40 хвилин затишшя було, потім – гул техніки, що підходить з боку Донецька. Не знаю, вони на своєму ході були чи їх везли – дуже гучно все було. Ну, підходять і підходять, чекаємо, що буде далі. Коли в оптику спостерігано: вдалині – приблизно за три кілометри – явно бачу танк і постріл, тільки-но встигли в бліндаж – і він як почав насипати!...

...Я спостерігав, як ПТУР летить у наш бік, і бачу: влучило. Зв'язок зник, дим, вибух сильний. Я послав товариша з аптечкою бігом туди. Він по радіо передає — «трюхсоті!» Коли сам прибіг, одному важкопораненому буторфанол уколів і запитую: «Де наші, всі цілі?». А він відповідає: «Ні, «двохсоті» є! Але там дим, не залізи, берці горять!...»

...Укріплюватися потрібно постійно. Але ж не дають. Вночі доводиться працювати практично під вогнем. Ми не стріляємо, бойовики укріплюються. Ми починаємо – вони стріляють. У нас – Мінські домовленості, а у них – нічого подібного!

...До речі, саме цього дня у Мінську переговорна група збиралася і з 11:00 повинна була настати тиша. Бачите, яка тиша... Міномети, танки, ПТУР. «Беха» працювала. Бойовики били безперервно. Понад 100 залпів. Я спочатку рахував, дійшов до 40, а потім махнув рукою...

...На війні, як один говорив: двійки не ставлять. Двійка — значить тебе вже немає. А тому тут стоять відмінники...

...Насправді години цієї ночі тривали дуже довго. Якимсь угорос запитав, чи скоро світанок і подивився на руку, де зазвичай має бути годинник. Згадав, що його не надягав, бо заважає рукавицям. Взяв мобільний, глянув – ова! Лише перша година ночі. А вони «стелять» і «стелять»...

...Звикаєш тут, оце страшно!

Записали Микола ЗОРИК і Сергій КЛИМОВ

■ дошка пошани

Сучасна війна далека від усталених стереотипів, котрі продукує кінематограф. На ній майже немає безпосереднього контакту: усе вирішують важкі артилерійські системи. Тому бійці вкрай рідко бачать ворожу піхоту зблизька, не кажучи вже про бій на коротких дистанціях. Щоб там не говорили, а психічно здоровій людині навіть на війні непросто вистрелити в живу мішень. Але іноді ситуація не залишає вибору. Про це не з чуток знає боєць 10-го Мобільного прикордонного загону з позивним «Макс».

«Макс» і його «Зінгер»

Володимир ПАТОЛА

Максим не дуже любить розповідати про свої бойові відрядження. Однак почувши від його командира та побратимів історію про те, як хлопець неодноразово рятував товаришів і виконував найскладніші завдання, ми переконалися, що герою посмілюватися.

— Це було восени 2014 року. Наша група отримала наказ перевірити дорогу на напрямку Маріуполь – Новоазовськ, – згадує «Макс». – Надійшла інформація, що там іде колона сепаратистів з броньованою технікою. Поїхали. З-за повороту, метрів за чотириста, виїжджає на нас танк з десантом на броні. Ми на одному пагорбі, ворог – на іншому. Спочатку і не зрозуміли, що це не наші. Аж до команди відступати...

Небагато людей після зустрічі у чистому полі з ворожими танками можуть про неї розповісти. Максим був на своєму штатному місці: за кулеметом у відкритому кузові легкоброньованого пікапа. Часу на роздуми у нього не залишалося. Коли розверталися – почув

Хлопці часто дають зброї імена. Свій ПК «Макс» назвав «Зінгер». Як швейну машинку. Бо строчить добре.

стрілбу в бік нашого автомобіля й інстинктивно відкрив вогонь у відповідь. По танку з... ПК. Далі, як кажуть, допоміг випадок. Скоріше за все, кулеметник влучив у пристрій наведення: прикордонники бачили сильні іскри. Імовірно, постраждав і ворожий десант, який миттєво почав падати з броні. Це було перше бойове зіткнення, коли «Максу» довелося стріляти по людях. «Було страшно», – зізнається боєць.

А вже за декілька днів, коли група виїхала для патрулювання та розвідки, сталася подія, гідна сюжету трилера...

— Ніщо не віщувало біди, – посміхається Максим, – знайшли посадку на нейтральній

території, зупинилися, роззиралися. Як належить, відправили дозор...

Вже коли стемніло, пройшла команда, що до прикордонників рухається транспортний засіб. Невдовзі дійсно побачили силует автомобіля типу «газелі» або «головастика», що їхав з вимкненими фарами. І хоча бійці одразу ж причаїлися і пропустили машину, ворог їх «засік». Ті, котрі були ближче, чули, як сепаратисти по радіостанції вийшли на своїх і повідомили: «Вороги!». Почалася перестрілка. Максим саме йшов міняти дозор і перебував між ним та основною групою...

Далі події розгорнулися блискавично. Прикордонників оточив ворожий підрозділ, вдесьтеро більший за чисельністю і до того ж із важкою бронетехнікою. Залишалася єдина можливість вижити – вчасно добігти до нашої машини. Однак розуміючи, що шанси товаришів прорватися мізерні, а в його руках – кулемет, «Макс» знайшов місце і зайняв позицію.

— З боку сепаратистів полетів заряд РПГ, який чудом не влучив у жодну машину, але «засвітив» позицію ворога. Я випустив туди всю стрічку. Більше з РПГ вони не стріляли. І кулемет їхній також затих. Потім я почав

шукати нову позицію, тому що вже сам «засвітився»...

Перша атака російсько-терористичного підрозділу захлинулася. Максим виграв для товаришів дорогий час і вони не гаяли його даремно: знищивши блискавичним ударом ще одну групу ворога, яка повинна була замкнути кільце, спецпризначенці добралися до своїх машин і рушили. «Макс» продовжував вести вогонь... Командир групи, який відходив останнім, розповідає, що ще довго чув кулеметні черги і розумів, що хлопець живий.

А тим часом кулеметник усвідомив, що залишився сам. З дозором (двома бійцями, які вибиралися самостійно) контакту не було.

З боєзапасу залишилося шість набоїв та одна граната Ф-1, «чесно віджата». Довелося замаскуватися і чекати до ранку. Вороги нишпорили неподалік, шукали. Масим чув, як вони зупинилися зовсім поряд і спілкувалися між собою. «Вимова характерна, – ділиться враженнями воїн. – Стояли досить близько. Можливо тому, що було темно, а може й справді у страху очі великі, але здавалося, що відстань між нами – метрів шість від сили. Тоді сказав собі, що живим не здамся. Так і пролежав. Тричі із життям точно прощався і клявся, що більше не буду ані пити, ані палити...».

Часу на роздуми у нього не залишалося. Коли розверталися – почув стрільбу в бік нашого автомобіля й інстинктивно відкрив вогонь у відповідь. По танку з... ПК.

...Здавалося, тій ночі не буде кінця. Дві чи три БМП противника в супроводі піхоти прочісували місцевість. Ще одна бойова машина збирала пораних. Вороги підійшли критично близько. Максим висмикнув чеку і вже лежав напоготові...

— Думав, якщо в них є хоча б пристрій нічного бачення – точно знайдуть. Вперше в житті окопувався ножом. Зарився, присипався листочками та гілочками. Чув навіть, як миші бігали по мені, – розповідає хлопець. – З'ясувалося, що в темряві дуже важко поставити на місце чеку гранати. Кулемет також залишати не можна. Це моя зброя, а тим більше – мало патронів. Усе може трапитися. На чергу, хоч маленьку, вистачить.

Світанок також не обіцяв нічого хорошего, однак доля знову подарувала Максимові шанс, яким він не зміг не скористатися. До ворога просто в лісок завітало штабною машиною начальство. За характером спілкування складалося враження, що до місцевих сепаратистів приїхали російські куратори. Прибулі лялися вишуканим армійським матом. «Знімали стружку». Відповідь, хоч і не така «рафінована», коректністю також не відзначалася. Вочевидь, дисципліна в терористичному підрозділі була не на висоті.

Максим вирішив, що очікувати завершення «профілактичної роботи» не варто. Скориставшись «заклопотаністю» ворога та перервою в зачистці, він поставив гранату з висмикнутим ще вночі кільцем, але зафіксованою чекою на шляху штабної машини, перебіг на інший бік дороги і почав свій виснажливий марафон, намагаючись утекти якомога далі.

— Мчав щосили, здавалося, швидко. Однак, як з'ясувалося, – надто повільно, – зізнається «Макс», – почув, як завівся двигун і машина рушила. Тоді зрозумів: пора лягати. Далі просто чекав...

...Характерне клацання, вибух та звук битого скла підтвердили, що пастку було встановлено правильно...

...П'ятнадцять кілометрів з кулеметом у повному спорядженні – дистанція, яка під силу далеко не кожному. Особливо якщо треба орієнтуватися на незнайомій місцевості та слідкувати, чи немає мін. До того ж попередня доба видалася дуже виснажливою. «Біг десь півтори-дві години, далі забракло сил. Потім, можна сказати, повз. Коли мене зустріли хлопці і забрали в машину, вперше у житті відчув, яка вода солодка!», – ніби про звичайну мандрівку розказує кулеметник.

За словами командира підрозділу, коли бойовики наїхали на Максимову «розтяжку», «прочесали» посадку мінометним вогнем. Та він цього вже не бачив: далеко був.

Хлопці часто дають зброї імена. Свій ПК «Макс» назвав «Зінгер». Як швейну машинку. Бо строчить добре. Щоправда, після повернення довелося здати його в ремонт. Ситуації бували різні – перегрівся...

За виявлену мужність та героїзм у боях з ворогом Указом Президента України героя-прикордонника нагороджено медаллю «За військову службу Україні».

■ герої Служби

Скорботний шлях додому

Тема розшуку прикордонників, які зникли під час війни на сході країни, неодноразово піднімалася на сторінках нашої газети. З одного боку про це необхідно говорити відкрито, адже жоден воїн, який захищає рідну землю, не має залишитися у небутті. З іншого – ця проблематика досить делікатна і далеко не завжди має публічний характер. Нічого не поробиш: багато невідомих досі поховань військовослужбовців знаходяться на непідконтрольних українській владі територіях і перемовини щодо ексгумації останків проходять по тонкій грані. Витримати це випробування – значить встановити істину та повернути тіло героя у рідну землю.

Володимир КУЗНЕЦОВ,
Андрій КУЧЕРОВ

ЇХ БУЛО ДЕВ'ЯТНАДЦЯТЬ...

З початком активних бойових дій на Сході України в силових структурах набув актуальності новий напрям роботи. Він пов'язаний з пошуком і встановленням місць можливого перебування військовослужбовців, захоплених у заручники або зниклих під час бойових зіткнень.

Що ж стосується Державної прикордонної служби, то ліву частину цієї нелегкої роботи взяли на себе підрозділи внутрішньої та власної безпеки відомства. Інформацію збирали по крихах. Як результат, у липні 2014-го року стало достеменно відомо про перебування на той момент у заручниках дев'ятнадцятьох прикордонників. Однак роботу ускладнювало те, що військовослужбовців брали в полон різні групи бойовиків. Останні не мали єдиного керівництва, з яким можна було б вести вирішальні перемовини.

Тим не менше, вся без винятку цінна та перевірена інформація оперативно передавалася групі парламентарів у штабі АТО. Незабаром було отримано перші результати: у липні 2014 року за допомогою представників Антитерористичного центру шістьох прикордонників було звільнено з полону. Ще семеро отримали свободу у вересні того ж року завдяки допомозі відомого волонтера, а сьогодні – радника голови СБУ Юрія Тандіта та трое – за активної взаємодії зі Службою безпеки.

Двоє заручників повернулися додому у листопаді минулого року, а останній – у грудні. Таким чином, згідно з офіційними даними наприкінці минулого року жоден прикордонник не утримувався силоміць представниками незаконних збройних формувань.

КОЖЕН МАЄ БУТИ ЗНАЙДЕНИМ

Значно гіршою була ситуація із встановленням місць перебування військовослужбовців, які не вийшли у точки дислокації своїх підрозділів після бойових зіткнень. Розглядалося декілька варіантів: захоплення чи насильницька смерть на непідконтрольних українській владі територіях або вивезення за межі держави.

Виходячи з цього, керівництво відомства прийняло рішення про створення робочої групи з широкими повноваженнями та організаційною вертикаллю – починаючи центральним апаратом та закінчуючи органами охорони кордону. Її головна мета – підвищення ефективності пошуку колег, місцезнаходження яких невідоме.

Голова Служби генерал-полковник Віктор Назаренко під час першого засідання групи звернувся до офіцерів та родичів зниклих і запевнив, що він як керівник відомства може сприйняти лише один результат: кожен вій-

ськовослужбовець має бути знайденим. Якщо він полонений – його необхідно повернути додому, якщо, на превеликий жаль, загинув, тіло має бути доставлене рідним і близьким для поховання.

Офіцери групи підтримують постійний зв'язок з родичами тих, хто розшукується, оперативно перевіряється будь-яка інформація про можливі місця їхнього перебування. У тісній взаємодії з СБУ, МВС, Міністерством оборони та волонтерськими організаціями за невеликий проміжок часу проведено титанічну роботу: опитано більше сотні людей, які могли стати мимовільними свідками трагічних подій. Опитані не лише надали безцінну інформацію. Серед мешканців непідконтрольних територій були відшукані й ті, хто, не злякавшись наслідків, по-людськи поховали тіла загиблих.

За невеликий проміжок часу було проведено титанічну роботу: опитано більше сотні людей, серед яких – побратими зниклих, їхні родичі, друзі, а також місцеві жителі, які стали мимовільними свідками трагічних подій.

Ускладнювало роботу те, що бандити розпиляли та вивезли з місць боїв підбиту військову техніку, згодом здавши її на металобрухт. Іншими словами, знищувалися речові докази, які б допомогли встановити точне місце бою, приналежність техніки до конкретної військової структури та могли б дати відповіді на багато інших питань.

Та незважаючи на перепони кільце пошуків поступово звужувалося: вдалося встановити точні маршрути руху прикордонних

колон під час виходу з оточення в районах населених пунктів Зеленопілля, Дмитрівка, Степанівка, Дякове...

НЕБЕЗПЕЧНА МІСІЯ

Копітка робота та аналіз фактів дав підстави стверджувати, що неподалік населеного пункту Ссаулівка Луганської області знаходиться захоронення військовослужбовців. Серед них, як стверджували місцеві жителі, є й прикордонники. Залишалося вирішити головне: хто візьме на себе небезпечну місію з пошуку поховань на непідконтрольній українській владі місцевості.

Неоціненну допомогу надали волонтери, які без вагань зголосилися виконати це

важливий та вкрай небезпечне завдання. Ігор Слюсар, керівник всеукраїнського народного об'єднання «Союз «Народна пам'ять» – місія «Чорний тюльпан», згадуючи про цю експедицію розповідає, що у вказаному місці дійсно виявлено братське поховання. Саме там розстріляно військову колону, зокрема і з прикордонною технікою.

В ІМ'Я СПРАВЕДЛИВОСТІ...

Нещодавно агентурним способом вдалося підтвердити факт захоронення в районі населеного пункту Нижній Нагольнич, що на Луганщині, ще одного прикордонника. І знову за цю роботу взялися волонтери з місії «Чорний тюльпан». Було встановлено контакт із патріотично налаштованими місцевими жителями та розроблено заходи із повернення останків воїна. Складність операції полягала в

Кожен військовослужбовець має бути знайденим. Якщо він полонений – його необхідно повернути додому, якщо, на превеликий жаль, загинув, тіло має бути доставлене рідним і близьким для поховання.

важливий та вкрай небезпечне завдання. Ігор Слюсар, керівник всеукраїнського народного об'єднання «Союз «Народна пам'ять» – місія «Чорний тюльпан», згадуючи про цю експедицію розповідає, що у вказаному місці дійсно виявлено братське поховання. Саме там розстріляно військову колону, зокрема і з прикордонною технікою.

Дослідивши знайдені рештки військової амуниції, документацію та особисті речі, волонтери зробили висновок, що поховані дійсно є прикордонниками. Тіла було ексу-

мовано та доставлено в бюро судово-медичної експертизи у Запоріжжі.

Перший офіційний результат генетичного аналізу прийшов у грудні: було ідентифіковано тіло старшого прапорщика Ігоря Присяжнюка. Героя-прикордонника Могилів-Подільського загону поховали у рідній Вінниці 31 січня нинішнього року.

Згодом експертиза показала, що серед загиблих є солдати Віталій Птіцин та Віктор Кумановський – військовослужбовці Навчалівського центру. Їх останки було передано для поховання рідним. А Указом Президента України двох загиблих військовослужбовців посмертно нагороджено орденом «За мужність» III ступеня.

СВОЇХ НЕ ПОЛИШАЄМО

Сьогодні доля шести прикордонників залишається невідомою. Немає сумнівів у тому, що їх буде знайдено, а у разі підтвердження загибелі тіла передано землі з належними військовими почесностями. «Прикордонники своїх не полишають. І це варто поваги!» – сказав після завершення місії на Луганщині Ярослав Жилкін.

■ національна ідентичність

Наше диво калинове!

Щороку 9 листопада відзначається День української писемності та мови. За православним календарем – це дата вшанування пам'яті Преподобного Нестора Літописця – послідовника творців слов'янської писемності Кирила й Мефодія. Свято встановлено указом Президента України з 1997 року.

Українська мова походить від праслов'янської – спільної мови всіх слов'янських племен, що проіснували до VII століття. У її розвитку виділяють наступні періоди: протоукраїнський (VII–XI ст.); староукраїнський (XI–XIV ст.); середньоукраїнський (кінець XIV – початок XIX ст.); новий (початок XIX і до нашого часу).

Достеменно невідомо, якою була протоукраїнська мова, бо не залишилося письмових пам'яток того часу, хоч є свідчення, що писемність тоді вже існувала.

У княжу добу паралельно функціонували дві мови, які не дуже відрізнялися, – розмовна староукраїнська мова і літературна, або церковнослов'янська, запозичена у Болгарії. Живою розмовною

мовою послуговувалася більшість населення Київської Русі, а літературну використовували освічені верстви.

У межах Великого Литовського князівства (XIV–XVI ст.) починався середньоукраїнський етап у розвитку української мови, яка була державною.

У козацьку добу (XVI–поч. XVIII ст.) бурхливо розвивалася українська наука, література, книгодрукування. Літературна мова досягла апогею. Мелетій Смотрицький створив славнозвісну «Граматичку слов'янську» старослов'янської мови. Продовжувала формуватися жива розмовна мова, якою творився фольклор.

Внаслідок втрати Україною політичної незалежності наприкінці

XVII – XVIII століття українська літературна мова і культура зазнають переслідувань з боку російського уряду і церкви. Закривається мережа українських братських шкіл, а натомість відкриваються російські школи й університети.

Сучасну українську мову започаткував Іван Котляревський, а її основоположником є Тарас Шевченко. Вони почали писати свої твори народною мовою на основі українських середньонадніпрянських говірок. До Івана Котляревського і Тараса Шевченка існувала староукраїнська писемна мова (XIII–XVIII ст.), що утворилася на основі давньоруських літературних традицій і впливу народного мовлення. Нова українська літературна мова сформувалася на традиціях

давньоруської мови, фольклору, живої народної мови, нареч'я і впливу сусідніх літературних мов. Проте її серцевиною є концентрація діалектів української мови, насамперед Середньонадніпрянщини.

Традиції Шевченка продовжили у своїй творчості Іван Франко, Леся Українка, Панас Мирний, Михайло Коцюбинський та інші письменники.

У XVIII – на початку XIX століття сформувалася нова українська літературна мова, яка стала загальнонаціональною і послідовно розвинулася в сучасну українську літературну мову. Вона продовжувала художні традиції своєї попередниці, проте мала однорідну основу, ґрунтувалася на південно-східному нареччі. Це вже був час остаточної

і повної втрати Україною своєї державності, посиленої русифікації, постійних утисків і заборони книг, релігії й культури. Нова українська літературна мова розвивалася тільки у художньому стилі, спираючись на фольклор.

У період визвольної боротьби 1917–1920 років українська мова знову стала державною, зникли всі перешкоди на шляху її розвитку, проте ненадовго.

З початку 30-их років розпочинається новий тотальний наступ на українство. Русифікується словниковий склад української мови, звукується сфера її використання.

З проголошенням незалежності України 24 серпня 1991 року почалося відродження української мови. ■

Сила слова

Саме слово відіграло вирішальну роль, творило історію людства. Багато і милозвучна наша українська мова. Нею можна передати найтонші відтінки думок і почуттів. Мова... Слово... Завжди люди розуміли їх велику силу.

Ну що б, здавалося, слова... Слова та голос – більш нічого. А серце б'ється – ожива, Як їх почує!..

Тарас Шевченко

Особливе місце як засновнику нової української літератури і нової літературної мови належить Тарасові Шевченку. Користуючись дже-

релами народної пісні і живої розмови, він підніс українську мову до вершин неймовірної краси звучання і форми, розширив її можливості, показав спроможність передавати нею найтонші відтінки думок і почуттів, найглибші філософські й політичні узагальнення.

Збагнути силу слова, красу і велич рідної української мови допомагають нам твори українських поетів і письменників. Рядки їхніх віршів є виявом любові до рідного краю, до своїх пращурів. Тож як писала Ліна Костенко:

Слова росли із ґрунту, мов жита. Добрим зерном колосилась мова. Вона як хліб. Вона мені свята. І кровю предків тяжко турпурова.

Як про неціненне духовне багатство говорить про слово Василь Симоненко в поезії «Моя мова».

Ти даєш поету дужі крила,

Що підносять правду в вишину, Вченому ти лагідно відкрила Мудрості людської глибину.

І тобі рости й не в'януть зроду, Квітнуть в поемах і віршах, Бо в тобі – великого народу Ніжна і замріяна душа.

Мова – це найдорожчий наш скарб. Роками й тисячоліттями плекали її прашури, передавали з покоління в покоління, вкладаючи в неї народну душу і водночас удосконалюючи її. Українська мова пройшла важкий шлях свого становлення через усі перешкоди, проте вистояла, не зламалася. Наша мова – не лише засіб спілкування, це ще й святиня, яку треба цінувати та оберігати, тому що без неї народ втрачає свою значимість. Рідна мова повинна бути в кожного з нас глибоко в серці, тому що вона – невід'ємна складова Батьківщини. ■

Десять фактів про українську мову

- Сучасна українська мова має близько 256 тисяч слів
- За лексичним запасом найближчою до української мови є білоруська – 84% спільної лексики, далі йдуть польська і сербська (70% і 68% відповідно) і лише потім – російська (62%). До речі, якщо порівнювати фонетику й граматику, то українська має від 22 до 29 спільних рис із білоруською, чеською, словацькою й польською мовами, а з російською лише 11.
- В українській мові, на відміну від решти східнослов'янських мов, іменник має 7 відмінків, один з яких – кличний.
- 448 року візантійський історик Пріск Панійський, перебуваючи в таборі гунського володаря Аттіли на території сучасної України, записав слова «мед» і «страва». Це була перша згадка українських слів.
- Українську мову в різні історичні періоди називали по-різному: проста, руська, русинська, козацька тощо. Історично найуживанішою назвою української мови до середини XIX ст. була назва «руська мова».
- В українській мові найбільша кількість слів починається на літеру «П».
- Найменш уживаною літерою українського алфавіту є літера «Ф».
- В українській мові безліч синонімів. Наприклад, слово «горизонт» має 12 синонімів: обрій, небозвід, небосхил, крайнебо, круговид, кругозір, кругогляд, виднокруг, видноколо, виднокрай, небокрай, овид.
- Назви всіх дитинчат тварин є іменниками середнього роду: теля, котеня, жабеня.
- Українська мова багата на зменшувальні форми. Зменшувальну форму має навіть слово «вороги» – «вороженьки».

Матеріали добірки підготувала Світлана ДЕЙЧУК

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби України

Прикордонник
України

Свідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс:
61023

Головний редактор
Костянтин ПЯСЦЬКИЙ

Заступник
головного редактора
Андрій ГЕРАСИМКІВ

Чергова по номеру
Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15

Замовлення: 44354
Наклад: 4500 прим.

З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися у відділ реклами та договірної роботи Інформагентства Держприкордонслужби України за тел.: (044) 566-43-30

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавець. Редакція не листується з читачами. Редакція може не поділяти точку зору автора. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При використанні наших публікацій посилання на газету обов'язкове.

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтинська, 11

Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77

E-mail: redactor@pvu.gov.ua
kordo@ukr.net

Видається
з липня 1943 року